BROLLACH

An cireamhaint sec na luath-scríobhtha Gregg do'n Ghaedhilg atá dá cur amach fé láthair, tagann sí go mór i dtráth. Tá a h-ionad fé leith ag an nGaedhilg indiú i saoghal muinntir na h-Éireann. Ní h-amháin go bhfuil sí chun tosaigh ar chláraibh na scol ach is mó i n-aghaidh an lae atá sí ag teacht i réim i ngnáthchomhrádh na ndaoine. An tIr seo agus í dhá-theangach, rud nach raibh againn ach 'na thaidhreamh barr-mhéine uair amháin, tá sé lámh linn. Ins na tramannaibh sráide, ins na sráideannaibh féin, ag léigheachtaíbh, ins na cuirteannaibh dlighe agus i n-oraideannaibh na nDálairi, tá teanga ársaidh na nGaedheal dá friotal go flúirseach ath-uair. Is géire i n-aghaidh an lae mar atá gádh le h-aithris chruinn ar na h-oráideannaibh seo, agus is géire fós an riachtanas san 'san saoghal tráchtála. Ta fágháil ar tuarastal maith airgid indiú ag aon chló-scríobhnóir-luath-scríobhtha a dh'fhéadann an obair sin a dhéanamh tre Chaedhilg. Agus tá, do'n réir sin, slighe fhairsing leathan ann i gcóir modha luath-scríobhtha Ghaedhilge i n-a mbeidh an fheidhm. cheart agus an oumas ceart.

An modh luath-scríobhtha so, go dtugtar an modh Gregg air, cuireadh ar bun de'n chéad uair ag Gaedheal i n-Americeá é agus is so-lúbtha réidh an modh é. An oireamhaint seo do'n Ghaedhilg - gurab iad brigh agus misneach na Comhluchta Gregg atá dá cur amach - tuigtear dom gurab í an naomhadh oireamhaint do theangthachaibh nach Béarla í. Tá sí curtha i n-áirighthe do'n Fhrainncis cheana féin agus do'n Ghearmáinís, do'n Iodáilís, do'n Spáinnís, do theangain an Phortuigeil, do'n Pholainnís d'Esperantó agus do-n Africaans. Raghaidh sé chun spéise a thabhairt fé ndeara nár riachtanach ach athrúchan fíor-bheag ar an oireamhaint Bhéarla 'sa chás so. Seo thíos na príomhathruighthe:

(1) Feidhm do bhaint as an gcomhartha TH i gcóir T (leathan)

(2) " " geomhartha TEM i geóir D (leathan)

(3) " " " " " " line fada anuas i gcóir
DH nó GH (leathan)

Adeirtear, 6's mar seo é, nach gádh ach dhá mhí staidéir chun dul ó lán-eólas ar an luath-scríobhadh Béarla le Gregg go dtí eólas a bheidh gach aon phioc comh h-iomlán ar luath-scríobhadh Gregg na Gaedhilge, ach amháin eólas liomhtha ar an dá theangain a bheith ag an mac-léighinn ó thosach.

Do dhuine de'n fhuirinn bhreagh de mhúinteóiríbh a bhaineann le Scoil na gCeard 'san Rath o Maine - do Bhean Cruise Uí Bhriain - atá buidheachas na h-oibre seo ag dul. Ní h-aon tsuarachas éirime ná cúilfhéithe ba leor chun a leithéide seo de shaothar. Is follus gur chaith sí lan-eólas a bheith aice ar idir Béarla a's Gaedhilg, agus rud ba mhó fós ba riachtanach, an fhoghraigheacht an dá theangan céadna. Níor leór san féin gan fíor-tuigsint na luath-scríobhtha a bheith aice chomh maith. Agus níor leór na cailíochtaí seo go léir le chéile chun a leithéid de leabhar a chumadh. Bhí gádh le foidhne gan teóra chun gabháil thar na ceataighthibh do thárla san treó. Bhí gádh le téarma fada le cuardaigheacht, agus an dicheall saothair ba riachtanach ar feadh na h-aimsire sin cuardaigheachta ní comainfí ar aghaidh leis gan díoghrais agus duthracht na h-oibre do bheith ag an duine do dhein. d'éinne ach amhain do'n duine a thug fé n-a leitheid d'obair méid an tsaothair a ghabhann léi. Ach aon duine a mbeidh d'ádhmharaighe agus de shéanmhaire air feidhm do bhaint as an leabhar so 'sa bhfoghluim dó, é siúd is eadh thuigfidh a bhreaghthacht is tá an obair seo déanta.

SEÁN DE BÚRCA

FOREWORD

The publication of this Irish adaptation of Gregg Shorthand comes at a very opportune moment. To-day the Irish language occupies a definite place in the life of the people. Not only is it prominent in the curriculum of the Schools but it is entering more and more into everyday conversation. The ideal of a bi-lingual nation is approaching realisation. In the trams, in the streets, in lectures, in the Courts and in speeches in the Dail the ancient language of the Gael is again being freely used. And the need for a correct record of such Irish speeches is daily becoming more acute. In commercial life the necessity is still more marked: a competent Irish Shorthand-typist can command a good salary these days. There is therefore a large and useful field for an efficient system of Irish Shorthand.

I understand that the adaptation, which is being published through the enterprise of the Gregg Publishing Company, represents the ninth adaptation of this flexible system of Irish-American Shorthand. Previous adaptations were made in French, German, Spanish, Italian, Portuguese, Polish, Esperanto and Afrikaans. It is of interest to note that only very slight modifications of the English adaptation were necessary in the present instance. The most important of these are:

- (1) The utilisation of the TH sign for T (Broad)
- (2) " " " TEN " D (Broad)
- (3) " " " long downward stroke for D or G (Broad) when aspirated.

Under these circumstances it is claimed that only two months' study is required for the transition from a thorough knowledge of Gregg Shorthand in English to an

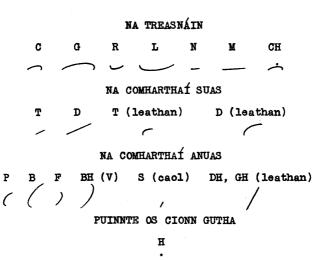
equally thorough knowledge of Gregg Shorthand in Irish for students possessing a fluent acquaintance with both languages.

The adaptation is the work of Mrs. Cruise O'Brien, M.A., one of the able staff of teachers of Rathmines Technical Institute. To undertake such a work called for ability of no mean order. It is evident that she had to possess a thorough knowledge of English and of Irish, and what was still more essential, of English and of Irish phonetics. In addition she required a sound knowledge of Shorthand. But not everyone gifted with these qualities could have produced this book. To conquer the difficulties that arose demanded infinite patience; and only keen enthusiasm could have successfully sustained the effort that was required over a long period of research. Only he who has essayed such a task can realise its magnitude; but anyone who is fortunate enough to study from this book will understand how ably the task has been accomplished.

JOHN F. BURKE

Aibghitir na gComharthaí

NA CONSOIN:

NA GUTHAÍ:

EA, É E, I, Í

O 0

NA CRÚCAÍ

A, Á, Ó U, O, Ú

NA CIORCAIL

CEACHT A H-AON

1. Na Guthaí

Na Ciorcail: Mhóra o "a" mar a chloistear i
"leath."

o "é" mar a chloistear i
"gé."

Bheaga o "e" mar a chloistear i
"geit."

e "i" mar a chloistear i "nid."

, "í" mar a chloistear i

N.B. Ní gadh na comharthaí beaga so do chur fé
na ciorcalaib acht go h-annamh. Nuair a
bhíonn taithighe ag duine ar an luathscribhinn is fuiriste leis na focail
d'aithint gan na comharthaí fé leith do
bheith fé na ciorcalaibh. Ní mór do'n
tosnuightheóir, ámhthach, na comharthaí seo
go léir do chleachtadh agus iad a bheith
ar bhárr a phinn aige.

2. Na Consoin

Gluaiseacht treasna ar aghaidh:

C G R L N M

Gluaiseacht suas:

T D Th Dh

An poinnte . Scríobhtar os cionn an ghutha é

н.

3. Riaghalacha

Chun na ciorcail do chur leis na consonaibh C, G, R, L, N, M, T, D, ní mór na riaghalacha seo leanas do chur i bhfeidhm:

(a) Nuair a thagann an ciorcal i dteannta le dronline scríobhtar i dtreó mar a théigheann lámha an chluig é:

meadhon		ait	6
é i n	5	thuit	8
te	<i>^</i>	éinne	م

(b) Nuair a thagann dha chonson le chéile ar nós go ndeintear uille, aon chiorcal a thagann eatortha is gádh é do scríobhadh lasmuigh de'n uillinn seo:

nead	-6	cine	~
mé1d	-6	gcine	00
teine	مُو	mil	
nid	-6	meala	-0
geit	~~	léim	9
cead	6	céim	?-
_			,

(c) "Lúba" is eadh agus scríobhtar na ciorcail laistigh de lúbaibh:

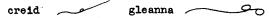
rith $oldsymbol{\omega}$	cith	i
leith	lae	9
gé Ç	aige	00

(d) Nuair a thagann dhá lúib i dteannta le chéile agus a mhalairt de threó ag an dara cheann aca, is ar dhruim na lúibe tosaigh is eadh a scríobhtar an ciorcal:

cill leac o

4. Gluaiseacht Réidh

(a) Nuair a thagann dhá luib i dteannta le chéile agus gurb ionann faid dóibh, scríobhtar le gluaiseacht réidh iad -- ag sleamhnughadh mar a déarfai:

(b) Nuair a thagann dhá lúib i dteannta le chéile agus nárb ionann faid dóibh, scríobhtar gach ceann aca 'sa chuma mar is gnáthach agus ar an ádhbhar sin deintear "cruit" i ndeireadh an chinn thosaigh:

cleite gréine go

5. "Ch" (leathan) agus "ch" (caol)

(a) Cuirtear comhartha na h-anála nó "Séimhiughadh" os cionn an ___ chun fuaim an "ch" (leathan) do thaisbeáint:

chrainn -- 9-

(b) Chun "ch" (caol) a thaisbeáint, ámhthach, ní gádh an ___ do scríobhadh ar ao'chor acht an comhartha . do chur os cionn an ghutha a leanas:

cheannuigh ---

6. Guthaí Neachtaracha

Nuair a thagann gutha neachtarach roimh an gconson deiridh agus gur leathan an gutha é, ní gádh an gutha do chur isteach; acht nuair is gutha caol an gutha

neachtarach so is gádh an ciorcal beag do scríobhadh:

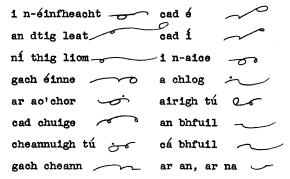
meigeall ____ meigill ____

7. Foclóir

ceannuidhe	leic
raid o	ag
cearc ~	deich
aigne	meirg —
aicme	meilt —
fhairrge Con	cuir ~
meacan	i ,
reaca oo	nide -
lear e	tri 🦯
cia o	taoi 🧷
ré é	tuighe 🤭
mé —	dí 🦯
méire	daoi 🦪
géire 🔎	mí
céill 🧽	nidh —
méin	shuidhe
méile	taoide (
161r e	chaoi 🌣
téide	cigire ~

_	
téad 6	tighe 🧳
daoine	tréith 🦰
greadadh 6	c16 ~ 9
8. Focal-chomharthai	
cá 🦯	gur
cad)	gach
	amach
go	aréir e
ar	indé
bhfuil	litir —
teacht /	
de	nach
an, na —	go dti
	nior
mór, mo	dul
tá, tú	déan)
do, duine	déanamh)
a, a¹	déidheanach
cur	ceann
9. Foranamanna reamh-fhoclacha	
agam	diom
agat	diot
lion	air e
leat	uirthe e

10. Cainnteanna

11. Siollaí deiridh (briathardha)

Na siollaí deiridh briathardha a cireann do ghach ceacht tabharfar fé leith iad agus caithfear iad a chleachtadh:

im) aim)	ighim) uighim) ———
eann)	igheann) uigheann)
id) aid)	ighid) uighid)
idh) , igh)	iarmhiora neamh- cheangailte
fidh) . faidh) °	imíd
fid) faid)	
tear /	fimid) faimid)

SAMPLAÍ

airigh e	leagaidh o
téighim 🤗	airighim
leagaim	ceannuighim
téigheann 9	airigheann
leagann	ceannuigheann
téighid	airighid o
leagaid	ceannuighid
fheicfidh ~	fheicfid
téighimíd	chitear
ceannuighimíd	leagfaid .

12. Na Poinntí

Scríobhtar: \ i gcóir an Stoip

> i gcóir an Altáin (paragráfa)

= i gcóir an Stric, " - "

x i gc6ir an Chomhartha-cheiste, "?"

← f i gcóir an ()

13. CLEACHTADH

Le léigheamh:

1. 9 - ~ ~ ~ · · ·

2. 0 76 - 00 0x ~ 00

14 CLEACHTADH

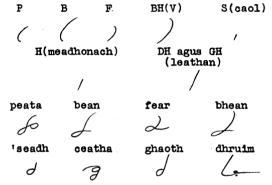
Le Scríobhadh:

- 1. Ceannuigh na h-earraí i dtigh Sheáin.
- 2. An dtaithnigheann an litir leat? Taithnigheann.
- 3. Ní fheicim éinne ag teacht.
- 4. Ní cead d'éinne na crainn do leagadh.
- 5. Táim ag cur dín tuighe ar an dtigh.
- 6. An bhfuil aon airgead ag an gceannuidhe? Ní fhuil.

CEACHT A DÓ

15. Consoin

Gluaiseacht anuas:

16. Na Ciorcail agus na Consoin Anuas

Ní mór úsáid a dhéanamh des na riaghalachaibh i gCeacht a h-Aon chun na ciorcail do chur leis na consonaibh anuas:

(a) Laistigh des na lúbaibh:

pé 6 féith deile

péile bhféith bearradh 60

(b) Lasmuigh des na h-uilleannaibh:

Peadar peacadh fo binín

fírinne de feis

bhean defined mhéis de féin de

(c) Mar a théigheann lamha an chluig nuair is iad na dronlinte atá 'na dteannta:

sí / aiste & aistear & éist & seadh / aisce & éisc & ais 9

(d) Nuair is lúba nach ionann a dtreó atá i gceist, scríobhtar an ciorcal ar dhruim na lúibe tosaigh:

phib

17. Cionnus a scríobhtar "pr," "pl," "br," "bl," "fr," "fl," "vr," "vl."

Nuair a thagann "p," "b," "f," nó "bh (v)," i dteannta le "r" nó "l" deintear iad gan aon stop nó uille a dheanamh:

preab fleadh bléire phreab breágh oibre pléidhe bhreágh bhléith

18. Comharthaí i gcóir "ng" agus "nc."

(a) Chun "ng," nó "nn" (srónach), (n) a thaisbeáint, deintear an — do chur ar sceabha mar seo

ngé phinn 2

(b) Chun "nc" a thaisbeáint, deintear an _____níos sia agus é ar sceabha mar seo ___

rinnce 🦺

(c) Chun "-ainn," "-inn," "-ing" a thaisbeáint scríobhtar an poinnte . le h-ais an chonsoin is déidheanaighe a thagann roimh an siolla úd

fheicinn of fairsing of fheicfinn of

19. An siolla "is" nó "ís"

I gcóir an t-siolla "-is" nó "-ís" ag deireadh focail is leór an comhartha / do scríobhadh. Taobh amuigh díobh sin, ámthach, is gádh na ciorcail do chur isteach roimh an gcomhartha so:

bheimis ris obheidis innis acht méise céis g ceis 3

20. Ar an l**i**ne

Seasann an conson tosaigh ar an line:

bé 6 ceap

21. An Séimhfughadh Meadhonach

An Séimhiughadh Meadhonach "h" nó "ch" (caol):

(a) Idir dhá chiorcal-ghutha thaisbeáintear an fhuaim "h" nó an fhuaim "ch" (caol) ar an modh so -cuirtear an "comhartha anuas" / isteach eathortha:

beatha oidhche f fiche deatha aithidhe f deithe

(b) Nuair a thagann an fhuaim "h" idir conson agus gutha is leór an poinnte . do scríobhadh os cionn an ghutha chun an "séimhiughadh" do thaisbeáint:

ceaptha leaghta

22. Foc161r

béid timcheall príomhdha bhrigh píopa scríobh peilt péist seilbhe brigh seirbhís a breis bhreithe breith gniomh bhréig beir **61leamh** leaba bréige taithneamh **b**611 taoibh beannuigh bheist bréid bhfear béim leanbh ceap leinbh seipéil Íseal fearg thaithn ciste fill filleadh tréithe feic thréithe taithidhe fé

23. Siollaí Deiridh

-uigh		ė
-inn	-ainn	•
-imís	-aimís	
-idís	-aidís	1
-eadh	-adh (nuair	a fuaimightear
-finn	-fainn	onson deiridh.)
-fimís	-faimís	
-fidís	-faidís	·
-feadh	-fadh (nuair	a fuaimightear
-ighinn	an co -uighinn	onson deiridh.) :
-ighimís	-uighimís	
-igidís	-uigidís	
-igheadh	(nuair a fus	aimightear an
-eamar	-amar	-
-eadar	-adar	
-igheamar	-uigheamar	~
-igheadar	-uigheadar	6
-pin		6
-bin		6

SAMPLAÍ

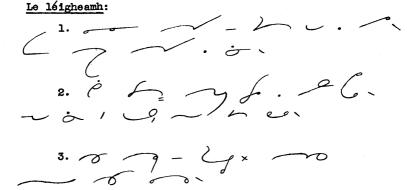
bhfeicinn) bhfeicimis

))
bhfeicidís	bhfeicfeadh
bhfeiceadh 🗸	cheannuighinn
bheannuigh sé 🏒	cheannuighimís
cheannuigh sí	cheannuigidis
bhfeicfinn 🗸	cheannuigheadh
bhfeicfimis 🛵	cipin 7
bhfeicfidis	pilibin .
24. Focal-chomharthaí	_
pioc	ceist 7
bí, b'í (ciste %
fir	ithe /
bhí, bh'í	isteach \leftarrow
obair	aistigh V
sé, 'sé, seo /	anois 7
beag	airis 4
fior 2	siubhal
oifig 2	sgéal \sim
freagra 2	seacht /
fiafruigh	sin 4
d'fiafruigh	sinn <
raibh, roimh	sibh {
siad	bheith, bheidh

dhuine /	beidh
,	
toisg	sise g
uimhir C	seisean
agaibh	aithne Z
mar	uisce 6
againn	diobh
25. Cainnteanna	
é seo 9	í seo 9
'sé seo <i>q'</i>	'siseo d
é sin 2	ísin 2
'sé sin d	'sisin 🗹
an é seo	an i seo
an é sin \mathcal{L}	an i sin
beidh sé	beidh si
bheidh sé	bheidh si
mbeidh sé	mbeidh sí —
go bhfuil	Ní raibh —
go raibh	an raibh
cia atá	ar seisean
cad atá) céard atá)	ar sise
an féidir leat	bean an tighe

Ní féidir liom pe fear an tighe an bhfeiceann tu meadhon oidhche 'bhfuil aithne agat? ag ithe 'raibh aithne agat? d' ithe Ní raibh aithne aige —e le n-ithe bhean an tighe a chéile tri n-a chéile of go fairsing mar a chéile ____ P le h-ais anois agus airís ar feadh gach uile cheann go léir

26. CLEACHTADH

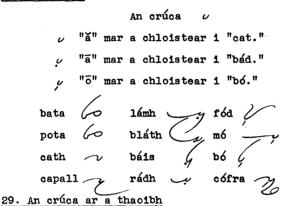
27. CLEACHTADH

Le scríobhadh:

- l. An raibh fleadh ar suibhal agaibh aréir? Ní raibh: bhiomar go léir ag obair go meadhon oidhche.
- 2. Bhí Peadar 'na shuidhe i n-aice na teineadh. Bhí a bhean ag déanamh ciste.
- 3. Peata beag 'seadh Peadar. An bhfeiceann tú anois é? Tá sé 'na luighe ar a leabaigh. Tá sé ag léigheamh. Ní bhíonn pioc le déanamh aige.
- 4. Ní raibh aon airgead aice. Ní raibh aithne aice ar éinne. Bhí bean ag teacht isteach. D'innis Peig a scéal dí. Thuit amach go raibh aithne aice uirthe.
- 5. Bhí té againn fé thrí. Bhí piopa ag fear an tighe. Bhí uisce beathadh aige, leis.

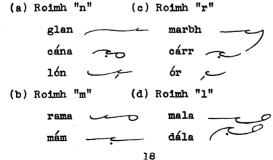
CEACHT A TRÍ

28. Na Guthaí

Nuair a thagann an crúca / roimh "n," "m," "r," nó "l" cuirtear ar a thaoibh é, acht amháin nuair a bhíonn ceann des na "consonaibh anuas" roimhe.

Mar a leanas:

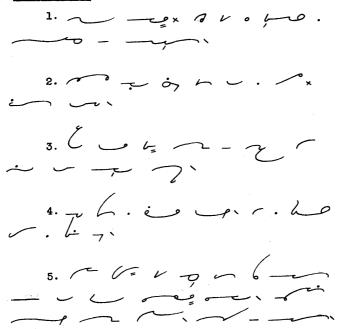
3.6ma :	42
•	61 ,
(e) Acht indiaidh na gCon	
P61 (bhfalla Lo
ban 6	seomra 6-0
falla 🔎	gharbh
30. Foclóir	
madra	faid /
fhaca o	fhaid
ba C	thagthá :
mban	dtagtha
mac	caithte
fan 🛴	grádh
mála — O	ghrádh Cụ
ب 14	dhá L
ná –	dredilin ,
bán 🚑	cóta
mbláth —	druiseóg
dá 💛	póna G
bagaiste -yo	seod //
bpáiste 矣	Sedirse /
thánag 📻	dó / "
fán 📜	Seán 🗠
nár <u> </u>	dóighte

cnámh — "	gadaidhe
gnáth	ráfla بب
olár ~	crádh 🔑
fódán 🏸	cráidhte
móna	fág 🛴
16 سب	maidean
róis y	thar $\dot{\smile}$
bórd 🛴	tar
cómhaireamh	ragaire —
31. Focal-chomharthai	
margadh	fada Do
máthair ——	tapaidh // 4
imbárach -	ámhthach
Máire	cathair
póca Go	bóthar L
phóca do	árd
bpóca G	dhóthain 👉
pócai _	dóthain 🗡
abair C	ndóthain 🚣
gan	maith
acht	fad'6
bac	pálpéar 🗲

cáirde	clár-éadach
32. Foranamanna réamh-fhoc	lacha
a6	rómpa C
dóibh	roimhe y
romham	roimpe
romhat	roimhe seo
romhainn 🧼	roimhe sin
33. Cainnteanna	2
go fóill	clár dubh
dár ndóigh	cláir dhubha
ní dócha	dá bhfuil
an doigh leat?	× nach bhfuil
an maith leat?	> an bhóthair
ní dóigh liom	páipéar nuadhachta
ní maith liom	cad na thaobh
go raibh maith agat	dó féin
go raibh	ar fad
maith agaibh	i ndáiríribh —
a chara	lean leat
failte romhat	d'aon-ghnó
i gcomhnuidhe	cad fé ndear
i gcomhgar	dá bhárr / L
	2

34. CLEACHTADH

Le léigheamh:

35. CLEACHTADH

Le scríobhadh:

l. Ag teacht i gcomhgar an bhóthair dó d'airigh sé go raibh páiste beag 'na shuidhe ar an bhfalla.

- 2. Ná tóg orm é sin.
- 3. Abair le Maire an clár-éadach do chur ar an mbórd. Tá sé a seacht a chlog beag nach.
- 4. Bhí an madra marbh ar an mbóthar. Ní fhaca Pól ar ao'chor é. An dóigh leat go mbeidh brón ar Phól toisc an madra bheith marbh? Ní dóigh liom go mbeidh. Ní raibh aon ghrádh aige dó. Ní fhuil grádh ag Pól d'éinne acht dó fein.
 - 5. Cuir fód móna ar an teinidh, a Phádraig.
 - 6. "Ní fearr d'fhear cách ná mé."
- 7. An obair sin atá ar siubhal agat obair i n-aistear 'seadh í.
- 8. Téigheann Máire go dtí an margadh gach mí Beireann sí ciseán léi. Díolann sí uibheacha. Díolann sí sicíní, leis, anois agus airís.

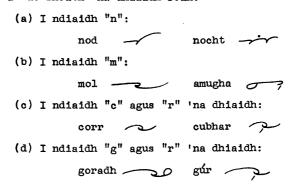
CEACHT A CEATHAIR

36. Na Guthaí

	An crúc	ea n
o ma	ar a chlois	stear i "muc."
? me	ar a chlois	stear 1 "crúdh."
rud	1	cú 🦙
bronn	C_	púca 50
rug		dubhadh 3
thug	·	ughdar

37. An crúca ar a thaoibh

Nuair a thagann an crúca a i ndiaidh "n" nó "m" cuirtear 'na luighe ar a thaoibh é. Cuirtear 'na luighe, leis, nuair a thagann sé i ndiaidh "c" nó "g" agus "r" nó "l" do bheith 'na dhiaidh féin:

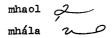

(e) I ndiaidh "c" agus "l"	na dhiaidh:
codladh	od1 >
(f) I ndiaidh g agus "l" 'na	a dhiaidh:
gol	gcál ,
38. "T" leathan ar a mhalairt de	threó
Scríobhtar an comhartha (i ndiaidh "r" nó "l" agus rómpa,	ar a mhalairt de threó leis:
gort	troda
gorta —	molta
táthar	tlúgh /
39. Focléir	
siopa 3	tiocfaid ,
tobar 6	fliuch Z
tor & C	gruth
ubh	ghruth
ullamh 🔾	corp
iomar	cloch
moch	olna o
brothal Ci	cnoc
deoch	cogar ~~~
rudaí	cogadh ~~
rug	cúis 🦙
lucht	iomdha

40. An fhuaim "w"

(a) Nuair a bhíonn an fhuaim "w" ar litir thosaigh an fhocail scríobhtar an crúca 2 'na h-ionad:

(b) Nuair is i lár an fhocail nó i ndiaidh an chonsoin thosaigh a bhíonn an fhuaim seo, scríobhtar líne beag fé bhun an chiorcail a thagann i dteannta leis an bhfuaim:

fuinnedg _____

Síneadh Meadhonach a tugtar ar an líne seo.

N.B. (1) Nuair is gádh an difriodhacht atá idir "ao" agus "6" nó idir "uí" agus "í" a thaisbeáint deintear úsáid de'n Síneadh Meadhonach:

gé gaoth paoghal cia caoth pidh buidhe

(2) Nuair is 6 "dh" nó "d"(leathan) nó "t"
(leathan) a bhíonn i gceist, ní gadh an
Síneadh Meadhonac do scríobhadh, toisc
comharthaí fé leith a bheith againn i/
gcóir na bhfuaimeanna seo, mar atá

Cuir i gcás sin dlighe sin dlaoi sin tighe acht sin tuighe

41. "Dh" agus "th" (caol) nuair a bhíonn ciorcail na ndiaidh

(a) Ciorcal beag an comhartha is ceart do'n fhuaim seo "dh" no "gh" (caol). Nuair a thagann an fhuaim seo i dteannta le ciorcal beag, ní mór an dá chiorcal do chur le chéile agus "ubhchruth" beag a dhéanamh díobh:

dhein _ gheit /

(b) Nuair a thagann "dh" nó "gh" (caol) roimh chiorcal mór, cuirtear an dá chiorcal le chéile, leis, agus deintear "ubhchruth" mór díobh:

ghé O dhearc

(c) Chun "dh" nó "gh" (caol) do thaisbeáint roimh chrúca, scríobhtar an ciorcal beag roimh an gcrúca:

dheora e gheobhad e dheorh e ghiùis 9

42. Foranamanna réamh-fhoclacha

aca n	chughat :	dúinn 🦪
ort ~	chúichi 😁	dhaoibh
orrainn .	chughainn 🤅 🐧	dhom
orraibh م	chughaibh	dhuit w
ortha 🕠	chúcha 🔭	dhó l
uaim	rúm 2	ani /
uait 🔑	fát 🌽	dhúinn 2
uaidh	fúinn	dhóibh g
uaithe J	fúibh	umat /
uainn ?	fuithe /	uime
uaibh	fútha	uimpe —
uatha J	dom	umainn
chugham :	duit	umaibh
		. /

43. Siollaí deiridh

-odh) -adh) -eadh)	0	-abhar	بر
		-ach	
-fadh) -feadh)	ò	-acha	0
		-achaib	7

SAMPLAÍ bhíodh thugabhar thagadh thángabhar leagadh leanbhach dtiocfadh cathracha

N.B. Nuair a bhíonn an siolla deiridh "-adh" nó "-eadh" ann mar shiolla deiridh do'n Ainm Briathardha, scríobhtar an ciorcal mor 'na chóir mar a bhi againn cheana:

do leagadh .

44. Focal-chomharthaí

amuigh ————	tart
indiu —	peictiúir 🥌
uair ~	chuadhais j
congaibh ~	chuadhamar i
focal λ	chuadhabhar in
focail /	chuadhadar ;
bhfocal /	tabhair
gurb	abhaile 2
bocht (nuair -
bhuail n	leath-uair
túisce ~~	iad

a [.]	thrughadh Q	,	caitheamh)
N	odlaig —	<u></u>	chaitheamh)
45. Cain	nteanna		
	Ma's é do thoil	é	-20
	tabhair dhom		~
	an dtabharfaidh	tu?	26
	an lá fe deirea	dh	-y
	gach uile short		ne
,	chomh fhada seo		\sim
	ó mhaidin go h-	oidhche	28
	6 16 g6 16		<u> </u>
	cor ar bith	_	~
	i n-am		(
	fear an phuist		}
	tráthnóna i mbá	rach	Luci .
	maidin i mbárac	h _	- Comment of the comm
	maidin indé		
	maidin lá ar n-	a bhárac	ch
•	anocht		
	athrughadh i mb	árach	es
	athrughadh indé		eso,
	i bhfocair		2
	im'fhocair		~~

'na fhocair ar bun

'na focair gach ao'bhall

'na bhfocair i n- ao'bhall

gan moill gach ao'rud

im' oifig pe rud eile

rud eile rud éigin

46. CLEACHTADH

Le léigheamh:

1. m - m, Oè - m i 2. - m i n x 3. ~ ~ i n x 4. - - 2 . m x 5.) m y m z . h 6. in o L 1. 20 0°. ix ~ 2: 1: -

47. CLEACHTADH

- 1. An dtabharfaidh tu leat é nó an gcuiridh mé chughat é? Tabharfad an tae liom acht tá sé comh maith dhuit an siúcra do chur chugham.
- 2. Bhí ionghnadh ortha nuair a bhuail sé isteach chúcha.
- 3. Ná dearmhaid cúpla focal do rádh le fear an phuist nuair a thiocfaidh sé maidin i mbárach.
- 4. Buail amach liom tráthnóna i mbárach. Múinfead ceacht duit. Téigh isteach i siopa éigin ar maidin. Ceannuigh na maidí ann.
- 5. Táim marbh aca. Bíonn siad ag troid ó mhaidin go h-oidhche. Ba lughar liom an sioc ná iad
- 6. Tá sé leath-uair tar éis a h-ocht a chlog. Tá sé in-am duit dul a chodladh.

CEACHT A CUIG

48. "S" (leathan)

Chun "s" leathan do thaisbeáint deintear úsáid de'n ghearrstad)

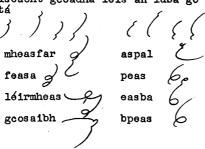
I dteannta le consonaibh áirithe, is gádh an comhartha seo do scríobhadh ar a mhalairt de threó c

49. An ghluaiseacht is fearr a oireann

(a) Nuair is gádh "s" leathan do chur le lúba ar aghaidh (nó lúba treasna) toghtar an comhartha a scríobhtar leis an ngluaiseacht gcéadna leis an lúba go gcuirtear leis é. 'Sé sin le rádh, leis na lúbaibh cuirtear) agus leis na lúbaibh

scar >	chonnacas	`
slán 🗽	eólas	بر
sraoth 🥥	doras	1

(b) Nuair a thagann "s" leathan i n-éinfheacht le h-aon cheann des na lúbaibh anuas "p," "b," "f," "bh" nó "mh" (caol) toghtar an comhartha a scríobhtar leis an ngluaiseacht gcéadna leis an lúba go gcuirtear leis é, mar atá

50. An ceann le n-a ndéanfar uille

Nuair a thagann "s" leathan i dteannta le

1/10--

'sé an "s" a toghtar ná an ceann le n-a ndéanfar uille ghéar, nuair a chuirtear leis an gconson eile seo é:

theastuigh is stor refeasta snas 24 teas seans of deas leasa

51. An gearrstad

Nuair a thagann "s" leathan le /// toghtar an gearrstad

seas d breathas ghaos

52. An gearrstad roimh chráca

Scríobhtar an gearrstad, leis, nuair a thagann "s" leathan roimh chrúca:

sál A súgradh A sás A súile A sop A sólás A sabóide A sabóide

53. S (leathan) / n-ionad "s" (caol)

Nuair a thagann "s" (leathan nó caol) roimh "p," scríobhtar mar "s" leathan é i gcomhnuidhe:

sport & speal &

spéir 6 spré N.B. Nuair is conson anuas an conson a thagann i ndiaidh "s," 'sé an conson anuas seo a chuirfear ar an line 54. An siolla "us" Scríobhtar an siolla "us" gan aon uille do dheánamh, nuair a bhíonn an siolla "so" (a) mar shiolla tosaigh an fhocail, (b) i ndiaidh consoin anuas, (c) i ndiaidh "c" nó "g": thosnuigh gcos bos cos bhos costas 808 N.B. Ní mór an uille do dhéanamh, ámhthach, nuair a bhíonn ciorcal i ndiaidh an "s": bosa cosa 55. Siollaí deiridh SAMPLAÍ thugas cheannuigheas chuireas d'imhthigheas d'fhágas thosnuigheas

bhrostuigheas

d'fhanas

56. Foranamanna réamh-fhoclacha as 9 asainn asam asat asta 90 asa**i**bh 57. Foclóir sráid Eu cleas easnamh sraith Co easbog C casadh sfon e sport casadh sruth & spág nósa srothanna Cio spealaim ceasna saor 6 spéis 6 lasaim sacire 6 spid gasta cúrsa 6 bás ghasta creasa e stailcr eascú súiste crios etinneas slacht emeas escolb slat e measa 6 crústa, slaod 6 sheas 9 easa slapaire sása & cneas slogadh sásaire . cneasuidhe / slogh & súgán 🚣 cneasta lios 📿 leas 📿 blas saoghal craosach blasta

scrúduigh ——	deascadh Ro
scruduigheas	fhusa 3
58. Focal-chomharthai	
is, agus, fhios, so >	thios j
áthas ģ	suas 3
scoil	sios d
garsún	anuas 7
arsa \checkmark	anios —
post	dos a on
bpost {	dhosaon
phuist	sláinte 🗽
thuas, chuadhas j	tsláinte
teastáil ${\mathscr L}$	anns o 7
teastas \mathcal{E}_{0}	san 2
bh í os	tosnuigh ~
uasal 2	tosnughadh (
cionnus ~	turas, troscán 🖯

59. Cainnteanna

duine uasal

- a dhuine uasail
- a dhaoine uaisle
- a bhean uasal

'sa bhaile	r
is mise	2
is sinne	
is mise le meas	2
is mise le meas mór	<u>a</u>
is sinne le meas	Ce
is sinne le meas mór	<u>a</u>
is maith liom	2
ní beag son	7
'na dhiaidh sin a's u	ile T
cá bhfios dom	W.
tá a fhjos agam	~
ní fhuil a fhios agam	en
an bhfuil a fhios aga	t ~~
is liom-sa é	Can
is leatsa é	G
is agam-sa atá	2
is agat-sa atá	- 20 m
is cuma	n
is cuma liom	
is cuma liom	
dé bheatha-sa	3
•	r S

Dia's Muire dhuit
go mbeannuighidh Dia dhuit
slán leat
slán a bhaile
ní raibh a fhios agam
sar a bhfad
cia'n fhaid
an post so
ag an bpost so

60. CLEACHTADH

Le 16igheamh:

1. / y - Lo y, in

2. 2. in h / m
2. 2. in h / m
3. in h y or in

4. No - w or in

7 in

26

61. CLEACHTADH

- 1. Is dána gach madra i ndoras a thighe féin.
- 2. Ní fhuil éinne gurb'fhusa bob a bhualadh air ná an duine go dtaithnigheann an bob leis.
- 3. Anois, a bhean uasal, cad a theastuigheann uait? Is fada nach bhfacas 'sa siopa thú. Ta súil agam go bhfuil tú ar fóghnamh.
 - 4. Is maith an scathán súil charad.
 - 5. Ní dhéanfaidh an saoghal capall ráis d'asal.
 - 6. I gcosaibh na con a bhíonn a cuid.
- 7. Go mbeannuighidh Dia dhuit, a Pheig. Dia's Muire dhuit, a Pheadair; bhfuil a fhios agat cad a chlog 6.

CEACHT A SÉ

62. Dhá-fhoghair (mheasguithe agus neamh-mheasguithe)

N.B. Ní gádh an dá-fhogh acht ag deireadh fo	ar "ua" a thaisbeáint
fuar 🛴	buan h
gual	fuadar
dual ?	dhual
63. Foclóir	
muadh —	adhmad o
tuagh 🥱	caidhp ~
suathadh 3	gadhar
lugha 🗼	adharc O
duadh	radharc 🗻
sluagh 🥥	raghad 6
chuaidh "j	ladhrán 🚅
guail 2	greim
ruaig 🧼	feidhm
luaithrigh	feighil 2
fuaim 3	bhfeighil
cabhrughadh	saghas g
gabha	leigheas \mathscr{S}
gabhar	cáin ~
bodhar &	gáire re
bodhrughadh f	ráil ul
foghluim	táin ~

toghadh	0	saile de
roghadh	6	pairc 6
scannradh	200	bpáirc @
rabhas	03	chéad 6
rabhais	9	éad O
rabhamar	on	bréag Co
rabhadar		Séadhna 👉
ciumhais	-d	gréasuidhe ——
giusta	30	gléas
liúgh	6	géar
liúighrig	gh ~	féar
liúdar	0	bhféar
niúdar	-0/	céas 🥱
bior	h	grian
piocaim	f-	caill e
éi righ	مه	liath 🥌
ce61	~	fial 2
leór	-le	scian 🗦
beóra	ko	beó 6
me on		'neosad 5

64. An sineadh caoluighthe

⁽a) Nuair is gádh fuaim chaol a thaisbeáint roimh dhá-fhoghar leathan, scríobhtar líne beag anuas roimh

an dá-fhoghar. Ní mór an líne beag so do chur leath's-tuas de'n dá-fhoghar.

leabhar & geamhar &

(b) Chun an fhuaim chaol a thaisbeáint indhiaidh dhá-fhoghair leathan, cuirtear an líne beag anuas i ndhiaidh an dá-fhoghair agus leath's-tuas de airís.

leabhair & geamhair &

- N.B. (1) Is beag áit gur gádh an síneadh cacluighthe seo do chur isteach acht ní mór do'n mhac-leighinn é do beith cleachttha aige.
 - (2) Ní gádh an síneadh caoluighthe do chur isteach riamh leis na consonaibh

ós rud é gur consoin chaola iad-san ionnta féin

teampall deamhan

seabhac for deabhal

65. An fhuaim chaol i ndiaidh an chiorcail bhriste

Chun an fhuaim chaol do thaisbeáint i ndhiaidh an chiorcail bhriste $\mathcal O$ chriochnuightear an ciorcal beag aistigh 'sa chiorcal mhór, mar seo $\mathcal O$

adhaire

N.B. Na nótai a gheibhtear fé Riaghail a 64 baineann siad leis an Riaghail seo, leis.

66. An fhuaim "y" roimh chiorcal briste

Chun an fhuaim "y" ("gh" nó "dh" caol) do thaisbeáint roimh chiorcal briste, deintear ubhchruth de'n chiorcal

ghēibheann 🗿

67. An fhuaim "w" roimh dhá-fhoghar

Cuirtear an crúca / isteach chun an fhuaim "w" do thaisbeáint roimh dhá-fhoghar.

mhaidhm 2 mháilín 2

68. "A" agus "ai"

Is annamh gur gádh idir-dhealughadh a dhéanamh idir "a" agus "ai," ós rud é go dtaisbeanánn an gutha, a leanas an chonsoin i ndhiaidh na fuama so, cia'ca is "a" nó "ai" atá ann.

mala ____ maille ____

Nuair is gádh, ámhthach, an fhuaim chaol do thaisbeáint i ndhiaidh "a," cuirtear an síneadh caoluighthe isteach do réir Raighail a 64b.

sal & sail &

69. Focal-chomharthaí

ruadh 🥌	árduigh 🗸
luath	raghaidh 🧀
luach 🥥	labhair 🌙 o
samhradh	raidhte 🕠
láidir 🔱	taidhbhse 🧷
maighistir ————————————————————————————————————	tháinig o
náire —	béad 5
céadna	bhéad
bliadhain	mbéad —
bliadhna Co	mbéadh —

)
éirghe	0	bhéadh
agha i dh	0	Thadhg 👌
cainnt	~	Tadhg 🧠
cainnte	0	Raidhrí 🥥
sráid	وس ع	lánamhadh 🚤
éadach	6	iasc 2
búird	٤	uachtar m
láithreac	ch	fochtar ~
cathain	~	uachtarach ~~
tuarasta	1 ~	iochtarach ~
70. Siollaí deir	ridh	
-ightheá)	-igheadh)
-uighthea	€)	-uigheadh)
	samplaí	
	cheannuightheá	·
	l'imthightheá	- P
	-	
1	pailigheadh	Lo
	osnuigheadh	20
71. Cainnteanna		
ag éirghe	, 0	os cionn 28

gan amhras

i gcionn

gan dobht dá fheabhus i bhfeabhus ar chuaird ar bárr ar ball i gcomparáid sar abhfad i dtre6 um Cháisc um Nodlaig 'seadh 1 chéad uair 'seadh iad 'seadh é am céadna i n-aghaidh an lae 🙍 🧿 is mian liom ba mhian liom ba mhaith liom ar mhaith leat nior mhaith liom le congnamh Dé buidheachas le Dia go bhfóiridh Dia is amhlaidh mar gheall ar lanamhadh nuadhphósta laithreach baill dá mb'áil leat

72. CLEACHTADH

Le léigheamh: 1. Eng. Ann 6 0 - - B 20. 2. 20 6 ~ ~ no (g). non 3. in or en - 60, 2 ~ 2.) loz.; po es. 4. god. 60 - 2. 5. p e k - in onn

6.2 <u>1</u> - à , a Co.

73. CLEACHTADH

- 1. Beidh an lanamhadh nuadhphósta ar chuaird chughainn ar ball agus níor mhaith linn go mbéadh bun cleite isteach ná bárr cleite amach nuair a bhéid annso.
- 2. Ní thabharfaidh sé de shásamh dúinn go mbéadh a fhios againn cionnus atá an scéal aige 'sa bhaile. Acht ní duine de'n cháil sin mise.
- 3. Biadh agus deoch um Nodlaig agus éadach nuadh um Cháisc.
- 4. Annsin d'árduigh sé a lámh agus bhuail sé an charraig dhá uair agus do ghluais caise líonmhar uisce amach as an gcarraig i dtreó gur óladar go léir a ndóthain mór uisce agus gur baineadh an tart díobh go h-iomlán.
- 5. Tá an locht san air, gan amhras, acht is suarach le rádh é i gcomparáid le n-a thréithibh suairce subháilceacha.

CEACHT A SEACHT

74. Cumaisc

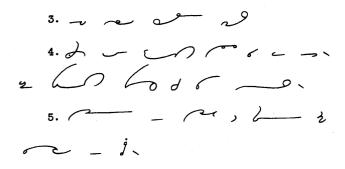
Tá consoin ann agus nuair a thagann siad i dteannta le chéile is fusa iad do scríobhadh gan aon stop ná uille do dhéanamh. Dá bhrígh sin, deintear cumaisc des na consonaibh seo.

'Siad so na cumaisc at	a ann:
✓ i gcóir "nt" nó	"nth" _/ n6
-	"mn" — n6
(i gcóir "df" nó	"dv") n6 /
(i gcóir "dhf" nó	"dhv" () no ()
75. An cumase "nt"	
cinnte ">	déanta 0
punt h	puint 5
bpúnt h	smaointe
sainnt	aontuigheann
76. An cumase "nm"	
dúnaim	mná
fanaim	mnaoi
leanaim	ainm
N.B. Scríobhtar an cum tsiolla deiridh b "-eann" i ndhiaid	riathardha "-ann" nó

dunann-se	cromann-se
fanann-si	tumann-si
77. An cumase "df"	
deifir C	cuiteamh ~
deighmheas	bailtibh
creideamh	sluaghtaibh (
nó "-taibh" i ndhiaid	l ann i n-a bhfuil"-tibh h"n," ní mór an cumasc r cionn an chumaisc "nt.
smaointibh	ionntacibh
bántaibh	ciantaibh
bliadhantaibh	cuantaibh ~
78. Foclóir	
phúnt L	glinnte
ionnta 🌙	innte 🜙
mainte	mhuinte no
teinte ,	linte
lionta	cianta
séanaim J	carnaim
glanaim	déanaim
mnaibh — y	deibhidhe
deifreach /	miltibh —
. (4 117)	(422

gleannta	anam
Scotaibh >	me anma
leanamhaint	deighmhéin 🔾
creideamhaint	deighmhisneach
fanamhaint 6	deighmheabhair 🕜
laetheannta	deifriughadh
uaireannta	laetheanntaibh
aontuighim	sloinntibh
bliadhanta 💚	náimhdibh —
teinteán e	nóimeintibh —
theintean :	slinntibh (
scéimeanna	céadtaibh
79. Focal-chomharthaí	
roinnt	diomhaoin 2
baint O	cúntas n
déantus	ionam
déantúis	ionat
taisbeaint of	ionainn —
thaisbeáint ${\cal O}$	iongantach ~
daoibh, difriodhacht	coitcheanta ~
proinnteach	aitheantas 2
d' fhéadfá	61

80. Cainnteanna i dteannta 'na theannta 1 dtaobh i mbliadhna aon tan bhféadfá anuraidh ni fheadfa á rádh liom 'dé mhéid á rádh leat a O a mhná uaisle an mo laetheannta saoire an t-seachtmhain seo chughainn an t-seachtmhain seo chaithte an mhí seo chughainn an mhí seo chaithte an bhliadhain seo chughainn ar an obair seo 81. CLEACHTADH Le léigheamh:

82. CLEACHTADH

- 1. Is caora mhor an t-uan i bhfad.
- 2. Cá raghaidh tú i gcóir na laetheannta saoire i mbliadhna? Ní fhail a fhiós agam fós: bhíos cois na fairrge anuraidh acht b'fhearr liom scathamh beag a chaitheamh ar na sléibhtibh an babhta seo.
- 3. Na smaointe céadna a bhí aige, bhíodar i nintinn na ndaoineadh mbocht go léir. Aon difriodhacht amháin eatortha. Do smaoin seisean na smaointe ní ba dhoimhne.
- 4. Is iongantach an focal a rádh gurab iad na rudaí is coitcheanta na rudaí is fearr do bhronn Dia ar an gcine daonna.
- 5. Scríobh cúntas gearr i dtaobh an t-saoghail a bhíodh ag na daoinib i n-Eirinn fad'ó.
 - 6. Ní h-aitheantas go h-aontigheas.

CEACHT A H-OCHT

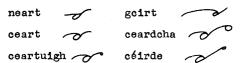
83. Na ciorcail ar a mhalairt de threó

Tá sé foghlumtha againn cheana i gCeacht a h-Aon gur gádh dúinn na ciorcail do scríobhadh i dtreó mar a théigheann lámha an chluig. Chun an litir "r" i ndhiaidh na gciorcal do thaisbeáint, scríobhtar an ciorcal ar a mhalairt de threó do réir na riaghalacha so thíos:

(a) Roimh dron-line, nó 'na dhiaidh, nó idir dhá dhron-line a scríobhtar ar an dtreó gceadna:

airm	<u>a</u>	teirt	مد محر
aoirde		Déirdre	
tír	ھر	seisear	8
mear		athair	?
méar		ceathair	9

(b) Idir chonson treasna agus conson a ghluaiseann suas:

(c) Idir chonson anuas agus "t," "d," "n," nó "m":

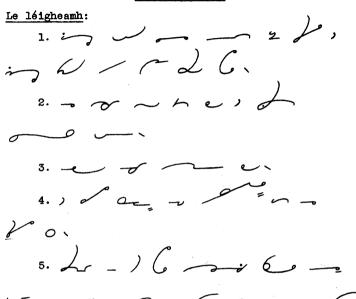
84. Foclóir

		<i>y</i>
éarnai m	<u> </u>	abairt 6
Earnán	a-	séirdíni 6
éirse	P	girtéal
feirme	2	mirde —
bhfeirm	_	beirt 6
fearaim	6	mbeirt —
fearnóg	by	bheirt
beartaibh	60	féidir
feartaibh	6	b'fhéidir
mbeart	-0	bh'fhéidir
bearna	6°,	mb'fhéidir
bhearna	60	ndear _O
sceart	10	fanair 🔑
sceartadh	100	dunair
idir		leanair 🗼
meidir	100	cainir ~
mheidir	1	múinir ——
dibirt	6	cromair —
dhibirt	6	Eisirt %
imirt	-	muintir9
deir	<i></i>	malairt

sagairt	2/0	sceartaim /
ghuirt	f	sceartán
shagairt	in	saordha
maor		sacirse &
chirt	خ	ceartuighim
maoir		neartuigheann
soirn	6	iarmaidhe a_
imir		iarmairt O
85. Focal-chomha	rthaí	
díreach	<u> </u>	aithreacha
Éireann	<u>a_</u>	cathaoireacha 🥎
dritháir		cuirfid &
drifiúir	/7	gcuirfid
muintear		spéarthaid 6
cártaí	~	glionndar
ceárd	0	spairn 6
daor		spairne 6
téighir	9	spairt 6
méireanna	-00	spairnim 6
sagart		sparán C
seirithean	6-	tairnge 🙎
thart		iarann 🙆

	The second secon		
gearrfad	iarraim 🕢		
cuirfead	iarrfad 6		
gcuirfead &	triúr 🖊		
cuirtear ~	ceathrar 🧀		
cathaoir y	cúigear ~		
ochtar "	mór-sheisear		
86. Cainnteanna			
ar aon scéal	id'aonar		
go díreach	'na aonar		
im'aonar	'na h-aonar		
is fearr dom é	is fearr do		
beirt fhear 1 6	aon fhear		
Post na mBeart { _			
mo dhrítháir — 😅			
mo dhrifiúir	٧,		
is fearr dhuit 6			
b'fhearr dom			
tá an ceart agat 🦟	~		
tá an ceart aige 🦳			
tá an ceart againn	or or		
bhí an ceart agat	for		
ní fheadar _	6		

87. CLEACHTADH

6.5 - km n. / - L.,

2. 0 20 20.

7.2 20 ~ 1 ~ 1 ~ 20

88. CLEACHDADH

- 1. Claoidheann neart ceart.
- 2. Ni raibh aon bheart eile aca le n-a dtiocfaidís air.
- 3. Bhíos ag an bhfeirm indé. Níor fhanas i bhfad ann, ámhthach, mar bhí se ag fearthainn go trom.
- 4. An bhfeiceann tá an trucail mhór uaithne sin i lár an bhóthair? Post na mbeart 'seadh é.
- 5. An féidir leat a rádh liom an mó fear i n-Airm na h-Éireann? Ní féidir.
 - 6. Beirt ag troid agus iad ar aon scéal.
 - 7. Féach sul a léimir.
 - 8. Ní neart gô cur le chéile.

CEACHT A NAOI

89. Réimh-mhíora

An chuid is mó des na réimh-mhíoraibh scríobhtar fé leith iad, agus ní mór iad do chur ós cionn an fhocail ar an dtaoibh thiar de.

Ceann amháin díobh, amhthach, gur gádh a cheangal leis an bhfocal, eadhon _______1 géoir "com" nó "cum":

compás

cumann

Nuair a thagann an réimh-mhíor so roimh ghutha gur gádh é do chur isteach, scríobhtar na chóir.

comaoin

90. Réimh-mhíora neamh-cheangailte

Ní mór na réimh-mhíora neamh-cheangailte seo leanas do chur de ghlán-mheathair agus iad do chleachtadh go dúthrachtach.

róró-fhada

ró-árd ró-mhaith

RÉIMH-. RÉAMH- 0

réimh-mhíora eo réamh-rádh

réamh-fhocal réamh-eólas

réamh-fhios réamh-chainnt

RÍGH-, RÍOGH-, RÍ-

righ-lios

ríogh-fhuil

righ-fhear	rí-bhean	
riogh-dhún	ríogh-shagart	
LEATH-, LEITH-	· _)	
leath-phunt	leith-bheó	
leath-scéal	leith-iall	
leath-dhosaon	leith-bhéal	
LEAS-		
leas-chlann	leas-inghean	
leas-mháthair	leas-mhac 2	
leas-chara	leas-dhrifiúir	
leas-ainm	leas-dhritháir 🛈	
LÁN-, LÁN (roimh ar tuiseal geineamhnach)		
lán-aosta 90	lán glaice	
lán-luas	lán cluaise	
lán dhoirn	lán sáile	
cóme-, cóime-		
cómh-dhluth	comh-fhocal	
comh-luadar	cómh-oibre	
comh-aimsir	coimh-lionadh	
GEARR- GEARR-		
gearrchaile	gearr-mhagadh	
gearr-chainnt	gearr-shiolla	

géar-, géir- 🖯	
géar-chrádh	géir-mhíniughadh
géar-scrúdughadh	géir-chneadh
géar-bhlasta (géir-leanaim
géar-fhaobhrach	géar-shúileach
mí-, míodh-	
mi-nos —	míodh-aois9
mi-bhéas	míodh-mheadhon
mi-amhras	míodh-chraos
mí-ádh	míodh-uachtar
MEADHON-	
meadhon-aosta	meadhon-mhéar
meadhon-lae	meadhon-aois
MIAN-	
mian-dúil	mian-diúltadh
mian-toil	mian-chúmha
MION-, MIN-	
mion-airgead	min-iasc 2
mion-chainnt	min-ghearradh Q
mion-ghaire	min-bhrisim
NEAMH	-0)
neamh-easba	neamh-bhrigh

neamh-chúram	neamhnídh — neamh-shásta
NIAMH	
niamh-bhrat	niamh-ghlan
niamh-gheal	niamh-dhuilleach
niamh-dháthamhail 🦟	niamh-ghlas
AN-, ANA-	
an-bheag	ana-sport
an-laidir —	an-bhreagh
an-lá —	ana-fhada
AN-, AIN-	<i>σ</i>)
ainbhfios	ainmheas
ainiarsma 2	aineólach
Df-, Dfo-, DfTH-	
dí-chiall	dith-chéille
dio-airm a	di-thuigse
dith-chirt &	díochlaonadh
DEAGH-	
deagh-aigne	deagh-chroidhe
deagh-bhlas	deagh-obair
deagh-nósa	deagh-rún

SAOR- 0	.)
saor-thoil	saor-bhroid
saor-ghlan	saor-chead
saor-stát	saor-cheard
LUATH-	
luath-bhád	luath-lámhach
luath-radh	luath-mhear
luath-mhuir	luath-bheart
CIÓ-	
cló-bhualadh	cló-bhuailte
clodhaim ~	cló-scríobhtha
SRANG-	
srang-shuil	srang-scéalta 6
srang-lion	srang-iarainn
CIAN-	
cian-éistean 🤏	cian-aistrigh que
cian-ait	cian-fhada
cian-mharthain	cian-éisteóir %
cian-bhreathnuighim	· Co
91. Focal-chomharthaí	
comhairle ~	géarchúiseach og
coimead	luath-scríobhaidhe

luath-scríbhinn luath-scríbhinne cló-scríbhinne cló-scríbhinne cló-scríbhinne cumainn

92. Ar an gcuma gceadna i gcomhnuidhe

Scríobhtar na réamh-mhíora neamh-cheangailte ar an gcuma gcéadna i gcomhnuidhe, mar is buan-chomharthaí iad. Dá bhrigh sin, ní ceart athrúghadh do dhéanamh ar an litir thosaigh fiú nuair a athruightear 'sa chainnt iad:

ndeagh-bhéas gcló-scríbhinn dhaor-bhocht

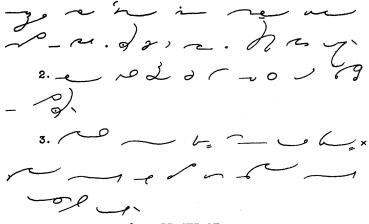
93. Gha gcur le chéile

Cuirtear réamh-mhíora le chéile, leis:
ana-dheagh-bhéasach
rígh-deagh-chumtha
comh deagh-chroidheamail
leath comh deas
leath comh neamh-shásta

94. CLEACHTADH

Le léigheamh:

1. la mandie m. je no L {x

95. CLEACHTADH

Le scríobhadh:

- 1. Bhí toghadh ar siubhal. 'Sa toghadh úd bhi an cian-éistéan i n-úsáid go fairsing agus b'fhéidir gurbh'é seo an chéad uair raimh a baineadh feidhm as an ngléas i gcompás chomh mór.
- 2. Bhíodar go léir ana-dháthamhail, ana-dheaghchúmtha acht ní raibh aon bhreith ag éinne aca ar an rígh. Ní raibh na fir ba mhó ortha puinn thar leath-troigh ar aoirde. Bhí an rí leath-órlach níos aoirde 'na aon fhear dá shluagh.
- 3. Duine droch-mhúinte é: ní bhíonn ar siubhal aige acht droch-chainnt agus maslaí. Thug an maighistir ana-léasadh dó an lá fé dheireadh acht bhí sé fuar aige bheith leis.
- 4. Ní fhuil na daoine óga a leath cómh deaghchroidheamail leis na sean-daoinibh.
 - 5. Rí mí-fhoghlumtha is asal corónta.

CEACHT A DEICH

96. Iar-mhíora

Ceangailte:

Bhí a lán des na h-iar-mhíora so againn cheana, eadhon

Na siollaí deiridh briathardha, leis, iar-mhíora ceangailte 'seadh an chuid is mó díobh agus ba cheart do'n mhacleighinn iad go léir bheith ar bhárr a phinn aige fé'n am so.

Cinn nuadha le foghluim anois:

2	i gcóir	-eamhnach	nó nó	-amhnach -únach
~ 0	i gcóir	-eamhnacha	nó nó	-amhnacha -únacha
مت	i gcóir	-eamhnaighe	nó nó	-amhnaighe -únaighe
7	i gcóir	-eamhnachaibh	nó nó	-amhnachaibh -unachaibh
cireamhnach en botúnaighe				
ceathramhnach or breitheamhnachaibh oig				

oireamhnacha lanamhnachaibh geallamhnacha ceathramhnacha oireamhnaighe ealadhna 97. Iar-mhíora neamh-cheangailte An conson a thagann direach roimh iar-mhior, is annamh gur gádh a chur isteach. Nuair nach mbíonn ann acht an t-aon chonson amháin, amhthach, nó má's focal-comhartha atá i gceist, caithfear an conson so do scriobhadh. -óir, -úir, -éir badóir **éisteóir** siopadóir búistéir saighidiúir dochtúir tinncáir ceannuightheoir / -EAMHLACHT. -AMHLACHT fearamhlacht d banamhlacht misneamhlacht cosamhlacht - 6 TREACHT, - UTREACHT, - ÉTREACHT, - ATREACHT muinteóireacht ____ bainncéireacht leightheóireacht ____ píobaireacht saighidiúireacht de badóireacht -NEACHT, -NACHT déidheanacht áilneacht firinneacht fanacht

breifneacht	danacht			
-UIGHTE, -IGHTHE, -THE, -UII	OHTE-IDHTE, -IDHEACH •			
tosnuighthe (%	scríobhaidhthe 🧠			
bailighthe ζ_o	ceannuidhthe			
imthighthe	dlighthe			
tighthe /o	saoithe /o			
tarraingthe co	beathuidheach 6			
scéaluidhthe	daoithe			
-AIRT (i ndiaidh an chrúca-	ghutha) /			
tabhairt 🕜	labhairt 🕜			
dubhairt	ndubhairt			
thabhairt	bwadhairt			
-CHAINT, -SINT, -INT				
buadhchaint 5	tuigsint			
féachaint	braistint (y)			
feicsint	tiomaint c			
-EADH, -ADH (i ndiaidh ciorcail) a				
téigheadh 📿	ritheadh پ			
théigheadh o	chriothadh 🚕			
léigheadh 🥠	nigheadh -			
-achán, -eachán 🦳				
máiseachán —	nígheachán -			

```
-ACHTACH, -EACHTADH
                 cuideachtach
   comhachtach
                      bleachtach
   6ifeachtach
   dúthrachtach
                     buidheachtach
-ACHTAIN, -OCHTAIN, -ACHTANACH
                      cuideachtain
   seachtmhain
                     beannachtain
   bleachtain
   riochtain
                        slighe-
                         mhaireachtain
   riachtanach
-ÁNTAS, -ALTAS, -ARTAS, -ORTAS
   taisbeantas of tabhartas
                        comórtas
   comhaltas
-ACHA, -EACHA (i ndiaidh na gconson suas) O
   óráideacha
                      teinteacha
   bárdacha
                       neadacha
-ACHAS, -EACHAS 9
                       náimhdeachas —
   cáirdeachas
-ANACHT, -ANTACHT, -ONACHT
   bodhránacht f
                      truaghántacht -
   amadántacht cúlántacht
                      balbhánacht
   6lagónacht
```

-AMHNACHT, -ADHANTACHT ~			
oireamhnacht e	ealadhantacht		
breithneamhnacht	botanacht (n		
-achtanas, -ochtanas —			
riachtanas 🤟	bochtanas		
-UIDHEACHT, -IDHEACHT 🥜			
scéaluidheacht	cleasuidheacht		
poilitidheacht	bréaguidheacht		
dánuidheacht	cáilidheacht		
-6chaimíd, -e6chaimíd	•		
ceannochaimid	éireochaimíd		
baileóchaimíd	tosnochaimid		
imthe ochaimíd	osclóchaimíd 2		
-óchaimís, -eóchaimís 🦳			
d'éireochaimís	d'imtheochaimís		
cheannochaimís	thosnochaimis 2		
-ARTHAIBH, -ANNAIBH	,		
gniomharthaibh ~	cleasannaibh		
nosannaibh —)	pairceannaibh (e)		
-EACHT, -ACHT \sim			
imtheacht	éisteacht 9		
-AIL	•		
tógaíl ~	fágáil L		

gabháil caidreáil sábháil sábháil spáráil codúghadh, -DIÚGHADH (i ndiaidh "r") g
cuardúghadh gardúghadh sg
órdúghadh gardúghadh

98. Na h-iarmhíora dhá n-athrughadh

Is féidir athrughadh do dhéanamh ar na h-iar-mhíoraibh seo ar an modh so:

/ -achaibh

-uidheachta

-ála

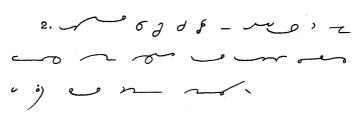
-achtanas

-acháin

99. CLEACHTADH

Le léigheamh:

1000 L2) o - - - - --6-5 Mo 10 Me of the second - nge, on cordele 2200,6-6 0026162ml ~ - 6> ~ - 12

100. CLEACHTADH

Le scríobhadh:

- l. Bhí a lán daoine ag an Taisbeántas an lá fé dheireadh - feirmeóirí, siopadóirí, iascairí, dochtúirí, dlightheóirí, inneallthóirí, tinncéirí - daoine de gach aon tsaghas, daoine de gach rang-slighe, daoine as gach cheann des na dreannannaibh iolsamhla poilitidheachta.
- 2. Ní fhéadfainn a rádh libh a raibh de scéaluidheacht agus de chleasuidheacht ar siubhal againn ag an scoruidheacht aréir.
- 3. Tosnóchaimíd ar an léigheóireacht ar a naoi a chlog imbárach, agus imtheóchaimíd abhaile nuair a bheidh an scrúdúghadh críochnuighthe againn. Baileóchaimíd an t-airgead i gcóir na gComórtaisí um mheadhon lae athrughadh i mbárach.
- 4. Dubhairt bean liom go ndubhairt bean léi go mbeidh tá ag teacht go Baile-átha-Cliath an tseachtmhain seo chughainn. Ná dearmhaid cuairt a thabhairt orainn nuair a bheidh tá 'sa chathair.
 - 5. Ní fhuil dlighe ag riachtanas.

CEACHT A H-AON-DÉAG

101. Uimhreacha agus ainmneacha

Nuair a thagann na focail "púint," "scillinge," "céad," "míle," 7rl. i ndiaidh uimhreacha, bíonn comharthai fé leith 'na gcóir, mar seo leanas:

(i gcóir	púint
,	i gcóir	scillinge
	i gcóir	céad
	i gcóir	míle
	i gcóir	milliún
	i gcóir	fé'n gcead
7	i gcóir	fé'n gcéad i n-aghaidh na bliadhna

Scríobhtar na comharthaí seo go léir fé-n uimhir le n-a mbaineann siad, acht amháin an comhartha i gcóir "milliún," eadhon _____. Scríobhtar le h-ais na h-uimhre é seo.

£5	5/	5,000,000	5
5/	5,"	£500	5
500	5	£5,000	5
5,000	5	£5,000,000	5'

£5 f6'n gcéad 5

£5 fé'n gcéad i n-aghaidh na bliadhna

N.B. Buan-chomharthaí na comharthaí seo go

léir agus ní ceart athrughadh do dhéanamh ortha, fiú nuair a athruightear na focail go mbíonn siad na n-ionad:

deich bpuint /0 dhá phunt 2

102. Na h-uimhreacha

Chun cainnteanna mar 35 púint, 48 gcapaill do scríobhadh, 6's rud é go gcloistear an "cúig" agus an t- "ocht" sar a chloistear an chuid eile de'n uimhir, caithfear iad do scríobhadh ar an gcuma so leanas:

cuig puint is triocha 5/30

ocht gcapaill is dachad 8

I gcóir "is fiche" agus "déag" deintear usaid des na h-iar-mhíoraibh

) agus /

agus cuirtear leis na comharthaíbh i gcóir "púint" "scillinge" agus rl. iad

cuig puint is fiche 5

ceithre scillinge deag 4

cuig cead is fiche 5

ceithre mile deag

) <u>4</u>/

103. Na h-órd-uimhreacha

tríomhadh (3^{adh}) 3'

ceathramadh (4adh) 4'

séimheadh (6adh) 6

an t-aonmhadh 1á déag

an t-aonmhadh lá fichid

	an t-aonmhadh lá déag	ar fhichid
	an 3 ^{adh} lá déag	3^
	an 4 ^{adh} lá fichid	1.7
	an 9 ^{adh} lá déag ar fhi	4 <u>y</u>
		enia 9 CO)
104.	Focal-chomharthaí	
	NA MIOSA	
	Eanar O	Iú1
	Feabhra	Lughnasa
	Marta —	Meadhon Foghmhair
	Aibreán	Deireadh Foghmhair
	Bealtaine	Mí na Samhna 🔭
	Meitheamh	Mí na Nodlag
105.	Laetheanta na seachtmh	aine
	Luan	dia Luain
	Máirt	dia Mairt
	Chéadaoin	dia Chéadaoin'
	Diardaoin /	dia h-Aoine
	Aoine =	dia Sathairn
	Satharn 2	dia Domhnaigh
	Domhnach	
106.	Na saosúir	
	an t-Earrach	an Samhradh
	an Foghmhar	an Geimhreadh

an t-Samhraidh 🔑	'san bhFoghmhar 👆
'san Earrach	'san nGeimhridh
107. Condaethe na h-Eireann	*
Aontruim 🗸 🕏	Laoighis
Ard Mhaca	Liathdruim
Baile Átha Cliath	Loch Garman
Cabhán 🥎	Longphuirt
Ceatharlach / ~,	Lughbhaidh
Ciarraighe ~	Luimnigh =
Cill Coinnigh	Midhe
Cill Dara	Muigheó
Cill Manntáin	Muineachán
Cláir	Portláirge C
Corcaigh	Ros Comáin 🌱
Doire	Sligeach
Dán	Tiobraid Arann
Fear Monach	Tir Chonaill
Gaillimh	Tir Eoghain 🔑 🤊
Iar-Mhidhe	Uí Bhfailghe
108. Na cuigí	
Laighin	Mumha ——
Connachta	Ulaidh
Cuige Laighean	Cuige Mumhan
•	

	Cúige Connacht	~	Cuige Uladh	~
109.	Ainmneacha eile	agus cain	nteanna ag ba	int leó

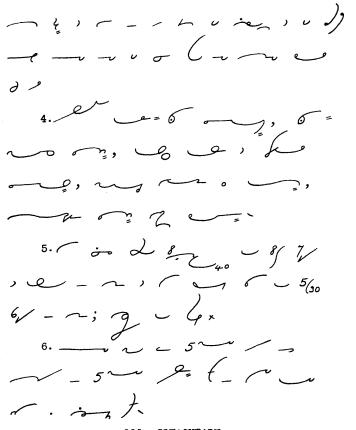
Alba	an Lochlann
7	,
i n-Albain	Ostair γ_{-}
Breatain (%	Ostráil 🤟 _
Éire 🔍	an Pheirs 7.
Sasana ξ	an Pholainn
an Fhrainnc	an Phrúis
na Frainnce	an Rúis
sa bhFrainnc	an t-Seirb
Frainncis Q	an Spáinn
an Ghearmáin	an t-Seapáin
'an Ghearmáin O	an t-Sin
an Gearmáinis	na Spáinne
na Gearmáine	na Seapáine 7
an Bheilg 7	na Sine Z
na Beilge	an Tuirc
an Bhulgair 7	Eóraip 7
na Bulgaire	na h-Eórpa
an Fhionnlonn 6	Aisia d
na Fionnlainne 7	Afraic 9
an Fionn-Lochlann	Mericeá
na Fionn-Lochlainn	London

Briostó Flondras Dubhghlas Hollann Dán Dé an Iodáil an Ioslann Glaschú Dún Laoghaire Gaedheal Béal Feirste na nGaedheal _____ Béarla an Life Gaedhealach an t-Siona na Sionann Albanach Breathanach Loch n-Eachach Sasanacha Sasanach

110. CLEACHTADH

Le 16igheamh:

1. $\int \int \int \int \int \partial u du = \int \partial u = \partial u =$

111. CLEACHTADH

Le scríobhadh:

1. Chímíd go mbíonn troscán tighe 'ghá ndíol agat agus is mian linn ár n-earraí do chur i n-iúil duit.

Déanadh i n-Éirinn iad go léir; rud eile de, gach oibrightheóir againn, Éireannach 'seadh é. Gach ball troscáin d'á bhfuil againn, píosa deagh-chúmtha buan-láidir 'seadh é agus ní fhéadfá a leithéid d'fhágháil ar an airgead ó aon déantóir eile 'sa tír seo. Toghadh-mhargadh gach uile cheann díobh agus táimíd deimhnightheach go n-admhóchthá nach bhfuil a shárughadh le fágháil i n-ao'bhall.

- 2. Dá mb'áil leat an clár atá annso aistigh d'infhiúchadh, ní fhuil amhras ná go dtuigfir a luighead agus tá na luachanna ar na h-earraíbh seo againn.
- 3. Troscán proinntighe: cathaoireacha beaga ar deich scillinge, cathaoireacha-uilleann ó triocha scilling go deich bpúint, búird daire ó trí púint go h-ocht bpúint, falla-bhúird ó cúig púint go fiche púnt.
- 4. Tróscan seómra codlata: leapthacha ó dhá phúnt go deich bpúint, maiseacháin ó ghini go h-ocht bpúint, nigheacháin ó cúig scillinge go sé púint.
- 5. Pé rud eile a theastóchaidh uait, féadfaidh tú é d'aimsiughadh 'sa chlár.
 - 6. Beidh fáilte roimh d'órdughadh.

CEACHT A DÓ-DHÉAG

112. Aidiachta sealbhacha i gcainnteanna dobhriathardha

I NDIAIDH 🚗 AR	son ~
im'dhaidh	ar mo shon a :
id'dhiaidh	ar do shon
'na dhiaidh 🕳	ar a shon 站
'na diaidh	ar a son \mathcal{L}
'nár ndiaidh ——	ar ar son
i nbhúr ndiaidh	ar bhúr son 🔪
'na ndiaidh	
6S CÓMHAIR 22 I G	cotr ~
ós mo chómhair 2;	im'chóir
ós do chómhair y i	id'chóir
ós a chómhair 💃 i	'na chóir 🔗 i
os a comhair Fr	'na cóir or
ós ár gcómhair 🗁	'nár gcóir
ds bhar gcomhair %	i nbhar gcóir
ós a gcómhair y	'na gcóir
6s cionn 2-8 in	-AGHAIDH ~
ós mo chionn 2	im'aghaidh 👝 👨
ós do chionn y **	id'aghaidh
80	

	ós a chionn 🥠	'na aghaidh —
	ós a cionn gr	'na h-aghaidh 🕏
	ós ár gcionn	'nár n-aghaidh —
	ós bhúr gcionn 300	i nbhúr n-aghaidh —
	ós a gcionn	'na n-aghaidh
AR L	ORG LE	H-AIS 🥏
	ar mo lorg	lem'ais
	ar do lorg	led'ais
	ar a lorg	le n-a ais
	ar ár lorg	le n-a h-ais 🌙
	ar bhúr lorg	le n-dr n-ais
		le n-bhur n-ais
		le n-a n-ais
113.	Aideachta sealbhacha i g	cainnteanna spesiáltha

mo dhícheall —	id'	
do dhícheall	'na	70
a dhicheall	'nár	ー
a dicheall	i nbhúr	00
ár ndícheall	бm¹	
bhúr ndícheall 200	6a1	
a ndicheall	o n−a	0
ár ngnó 🥎	ó n-bhúr	-

bhúr nghơ 🗻	6 n-ár
a ngnó	bhúr ngnótha 👡
ar ngnótha ~	a ngnotha 🗪
am'	dom'
ad'	dod'
¹ghá , v	dá
'ghár 🛴	dár
ag bhúr	dem'
do bhúr	ded'
im'	de n-a
de n-bhúr	de n-ár
114. Fein	
mé féin	siad féin
tú féin	é féin 9
sé féin	i féin
sí féin	iad féin
sibh féin	thứ féin j
sinn féin	mo scéal féin

N.B. Neamh-cheangailtear an comhartha so nuair a thagann an focal "féin" i ndiaidh focail gur cruca an litir dheiridh dó:

115. Ainmneacha báistidh

Ailbhe Q	Diarmuid
Aine / o_	Domnall
Amhlaoibh	Donnchadh
Aodh O	Éamonn =
Aodhagan	Éanna 👵
Aoife 2	Éibhlin
Aonghus O	Éibhlis
Art	Eithne
Blathnaid	Eóghan —
Brian (p	Eóin 🚈
Brighid (-	Failbhe 2
Cáit ~º	Feargus L
Cáitlin v	Fionan \angle
Caoimhbhin 7	Fionnghuala 🛴
Cathal	Flann
Colm	Geardid ~
Conall	Gobnait
Conán ~=	Gormfhlaith (=
Conchobhar ~	Gráinne v
Conn	Íde
Cristin	Liam 🔎
Dáithí =	Lil

Lochlainn		Pádraig	0
Lorcan	u.	Partholán	a.
Lughaidh	<u></u>	Peadar	8
Maighréad	-O.	Peig	5.
Máire		Piaras	G.
Máirsile	— <u> </u>	Proinnséas	C,
Maol Mhuire	مِعِهِ -	Raghnall	-
Maol Sheach	ılainn	Riobard	7
Meadhbh	P	Risteard	ير عا
Micheál	/	Róis	<u> </u>
Muirchearta	ich	Róisín	y
Muirís	-ez	Ronan	يَّت
Neans	7	Ruaidhrí	يب
Neasa	-e	Raidhrí	يمي
Neasán	-L_	Sadhbh	2
Niall	-e =	Séamus	J-12
Nicoll	-0=	Seán	6-
Nioclás	-	Seasca	9_
Nóinín		Seathrún	6
Nóra	-0_	Sedirse	6/2
Nuala	-20,	Seósamh	4=
Oisín	L ₌	Seósaimhín	٤
Oscar	2=	Sibéal	6
•			(=

Síle Sinead Siobhán Tomás Sorcha Treasa Ultán Tadhg Una Toirdhealbhach

116. Sloinnte

ó Briain Uí Bhriain Mac Briain Ní Bhriain 6 h-Aodha Ní Aodha Mac Aodha Níc Aodha

Mac an Bháird Mac an t-Saoir

Mag Uidhir Níg Uidhir

Mac Giolla Phádraig Muintear Eilidhe . Clann Amhlaoibh /

117. Cainnteanna

agus a chuideachta (neamh-cheangailte) Sean o Donnchadha agus a Chuideachta Sráid Uí Chonaill Conndae Bhaile Atha Cliath Cearnog Pharneil Fáithche an Choláiste Teach an Chustuim Teach na Dála Teach na Seód Seanda Saorstát Éireann Cnoc na Teamhrach Rath 6 Maine an t-farthar Cluain Tarbh / an tuaisceart an deisceart an t-oirthear

118. CLEACHTADH

Le léigheamh:

) ~ ,、 رم *- 5* · 0

119. CLEACHTADH

Le scríobhadh:

- 1. Deirtear gurb'í Sraid Uí Chonaill an t-sráid is leithne 'san Eóraip.
- 2. Ná bí id'sheasamh ós mo chómhair amach mar sin. Ní fhuil a bhac ort suidhe.
- 3. Thabarfainn m'anam ar do shon. Táim deimhnightheach go dtabharfá d'anam ar mo shon, a Bhriain, acht go deimhin féin, b'fhearr liom-sa go n-éireóchthá as an mbaoth-chainnt sin agus go n-déanfá do dhicheall ar an obair atá le déanamh agat.
- 4. Chuaidh Cáit amach as an seómra agus bhuail Neans amach 'na diaidh. "Béad-sa thar n-ais i gcionn nóimid, a chroidhe," arsa Cáit. "Fan annso im'dhiaidh".
- 5. "Ní bhfuair Seán pioc. Ba cheart duit an bosca sin do choimeád'na chóir". "Tabhair aire dod' ghnó fein, a mhic, Tabharthus domh-sa an bosca sioclóide seo. Fuair Seán bosca anuraidh agus níor choimeád se oiread le leathcheann domh-sa."
- 6. An scéal mór a bhéadh le h-innsint ag Aoife nuair a thiocfaidh sí a bhaile! Bhéadh Brighid agus Peig agus Nóra ag éisteacht léi. Bhéadh Éamonn mac Neill, an sean-phíobaire agus a bhean Síle n-a suidhe cois na teineadh agus b'féidir go mbéadh Eóghan agus Flann ann, leis. Go bhfóiridh Dia ar an ngearrchaile mbocht! Bhí sí ag dul as a croiceann le neart glionndair.